

Lise-Lott Hassel
Lise-Lott.Hassel@skane.se

YTTRANDE

Datum 2020-08-12
Ärendenummer 2020-POL000325

1 (3)

Remiss - SOF Remittering av promemorian Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser PN

Bakgrund

Promemorian ska komplettera beredningsunderlaget till betänkandet Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20).

Denna promemoria behandlar nödvändiga ändringar till följd av vård- och omsorgsprogrammet nya utformning. Vidare föreslås ändrade övergångsbestämmelser i syfte att åstadkomma ett så ändamålsenligt införande av reglerna om skyddad yrkestitel för undersköterska som möjligt.

Under en övergångsperiod på tio år ska den som vid ikraftträdandet den 1 januari 2025 har en tillsvidareanställning med yrkestiteln undersköterska få fortsätta att använda yrkestiteln. Vid ansökan om yrkestiteln som görs under övergångsperioden ska även utbildning från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser bedömas som likvärdig under vissa förutsättningar. Därutöver ska under en tvåårsperiod efter ikraftträdandet den som har varit verksam med yrkestiteln undersköterska i en omfattning som sammanlagt motsvarar heltid i fem år under de senaste tio åren räknat från tiden för ansökan få bevis om rätt att använda yrkestiteln. Ett viktigt syfte med att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor är att öka kvaliteten och säkerheten i vården och omsorgen. I och med införandet av den skyddade yrkestiteln kommer det att ställas enhetliga krav på undersköterskors kompetens och krav på en viss lägsta kompetensnivå. Förslaget innebär en ny paragraf i patientsäkerhetslagen (2010:659), 4 kap 5 a§.

Överväganden och förslag

Förslag: Efter ansökan ska bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska utfärdas till den som har en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning, eller har förvärvat motsvarande kompetens. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg i en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning, och vad som avses med motsvarande kompetens.

Bedömning: I föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg bör det krävas att den som efter den 30 juni 2021 har genomgått en utbildning med inriktning mot vård och omsorg ska ha minst 1 400 godkända gymnasiepoäng i de ämnen som i gymnasieskolan är programgemensamma för vård- och omsorgsprogrammet.

Region Skåne samtycker till att den som har utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning ska ha rätt att använda yrkestiteln undersköterska efter att ha fått utfärdat bevis. Vad som däremot menas med "motsvarande kompetens" behöver tydliggöras bättre.

Validering

En följd av de förslag till övergångsbestämmelser som lämnas i denna promemoria är att behovet av validering kommer att minska betydligt i jämförelse med vad som blir följden av förslagen i betänkandet SOU 2019:20. Det kan dock behövas validering av reell kompetens som kan leda fram till en bedömning att utbildningen behöver kompletteras. Bestämmelserna ger förutsättningar för att behovet av validering sprids under en längre period.

Region Skåne ser positivt på att behovet av validering minskar jämfört med tidigare förslag.

Krav på utbildningsinnehåll, godkända betyg/motsvarande kompetens

Det har inte införts något krav på ett visst antal godkända poäng i yrkesämnena för att kunna få en yrkesexamen från vård- och omsorgsprogrammet, vilket Skolverket hade föreslagit. För att säkerställa en enhetlig utbildningsbakgrund för personal med yrkestiteln undersköterska behövs ytterligare reglering av kraven på innehållet i utbildningen. Med hänsyn till att nuvarande bestämmelser om krav på utbildningsinnehåll för en yrkesexamen från vård- och omsorgsprogrammet i huvudsak finns i förordning och myndighetsföreskrifter och att kraven kan komma att ändras över tid bör regleringen därför göras i annan författning än lag.

Ikraftträdande

Förslaget är att lagändringarna ska träda i kraft 1 januari 2025 vilket är detsamma som tidigare och som Region Skåne har ställt sig bakom.

Övergångsbestämmelser

Förslag: För de nya reglerna om skyddad yrkestitel för undersköterska ska följande bestämmelser gälla under en övergångsperiod.

1. Den som är tillsvidareanställd med yrkestiteln undersköterska när de nya reglerna om skyddad yrkestitel träder i kraft får fortsätta att använda titeln även om han eller hon inte har fått bevis om rätt att använda den, dock längst fram till och med den 31 december 2034.
2. För den som senast den 31 december 2034 ansöker om bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska ska utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser anses likvärdig med en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen be-

stämmer ska få meddela föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg i en sådan utbildning.

3. Den som senast den 31 december 2026 ansöker om bevis om skyddad yrkestitel och vid ansökan har varit verksam med yrkestiteln undersköterska i en omfattning som sammanlagt motsvarar heltid under fem år de senaste tio åren före ansökan ska få bevis om rätt att använda yrkestiteln.

Bedömning: I föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg i en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser bör det krävas godkända betyg om 1 350 gymnasiepoäng i relevanta yrkesämnen eller karaktärsämnena.

Från utbildningar enligt äldre bestämmelser som saknar poängsystem bör i stället krävas avgångsbetyg, slutbetyg eller liknande med godkända betyg i relevanta ämnen.

Region Skåne ser inga hinder för att föreslagna övergångsbestämmelser punkt 1 och 2 går att genomföra på ett hanterbart sätt efter den förklaringsmodell som angetts i promemorian. Däremot avslås punkt 3 som tillsammans med övriga övergångsbestämmelser blir en väl generös bedömning och riskerar att urvattna kvalitén för skyddad yrkestitel.

Ekonomiska konsekvenser

Enligt promemorian kommer det ske en generationsväxling under de 10 år som övergångsbestämmelserna gäller. I genomsnitt räknar man att 2 % av undersköterskorna går i pension varje år, vilket innebär att vid en pensionsålder på 65 år kommer ca 40 % av de yrkesverksamma undersköterskorna ha gått i pension vid övergångsperiodens slut. Kostnaden för Socialstyrelsen som handlägger ansökningarna kommer därför minska. *För Region Skånes kan det innebära kostnader för att anställa vikarier för den personal som behöver valideras. Det kan även innebära kostnader för vissa delar av valideringen men denna kostnad kan även räknas in i som en del i kompetensutvecklingen som arbetsgivaren står för.*

Pontus Lindberg,

ordförande

Karin Melander,

HR-direktör